

تاریخ وصول: ۱۳۹۲/۰۶/۱۵

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۲/۰۷/۱۲

بررسی ابعاد حقوق بشری رأی شورای دولتی فرانسه در مورد دیودونه

محمدجواد جاوید^{۱*}

عصمت شاهمرادی^۲

۱- دانشیار دانشکده حقوق و علوم سیاسی دانشگاه تهران، تهران، ایران.

۲- کارشناسی ارشد حقوق بین‌الملل دانشگاه تهران، تهران، ایران.

چکیده

عجیب نیست اگر که گفته شود اصل تفکیک قوا راه‌حلی برای رعایت عدالت و حقوق بیشتر و بهتر در جامعه است. این گزاره آنگاه ارزش بیشتری پیدا می‌کند که دیده شود عدم رعایت چنین اصلی در حقوق اساسی منجر به نابودی حقوق شهروندی می‌گردد. از آنجا که دولت مسئولیت تام تأمین و تضمین حقوق شهروندان جامعه را بر عهده دارد هر نوع تخلف از این حقوق و عدم انجام تکلیف باید توجیه سیاسی مقبول در حد شرایط اضطرار در سطح ملی داشته باشد. در رأی اخیر شورای دولتی فرانسه علیه دیودونه یکی از فرضیه‌های اصلی توضیح حقوقی آن پرونده بر پایه مساله امنیت عمومی است اما فرضیه رقیب معتقد است تمسک به بعد توجیه سیاسی آن بر پایه سیاستگذاری عمومی صورت گرفته است. تفاوت امنیت عمومی با سیاستگذاری عمومی در این فرض آن است که اولی در حوزه حقوق عمومی است و دیگری در جرگه علوم سیاسی. تقدم سیاست بر حقوق می‌تواند البته پای شورای دولتی و بهتر بگوییم شورای حکومتی را به دستگاه دآوری بکشاند.

کلید واژه‌ها: حقوق بشر، فرانسه، حقوق اداری، حقوق اساسی، ایران.

رای اخیر شورای دولتی فرانسه منجر به بحث‌های مفصل حقوقی طی چند ماه اخیر شده است. موضوع این رأی حق نمایش عمومی یک کم‌دین است. عطاءالله به عربی، به فارسی خداداد یا به زبان فرانسه همان "امبالا امبالا دیودونه" ۴۷ ساله، شخصیتی هنری در حوزه کم‌دی اروپاست. او مدتها بعنوان چهره ای بحث برانگیز در جامعه فرانسه مطرح است و تاکنون قضاوت‌های متفاوتی پیرامون شخصیت او صورت گرفته است.^۱ اما اخیراً او مبدل به شهروندی جنجالی از منظر حقوقی - سیاسی شده است تا همچون ماجرای پروفیسور روزه گارودی در فرانسه، معیاری برای ارزیابی سلامت دستگاه قضایی و میزان استقلال قوا در این جمهوری باشد. این کم‌دین فرانسوی اخیراً با رای شورای دولتی فرانسه از فعالیت و نمایش تک نفره خود محروم مانده است. پیشتر مقامات محلی حکم ممنوعیت علیه او را صادر کرده بودند که دادگاه نانت آنرا لغو کرده بود. این بار اما شورای دولتی وارد شده است. "دیودونه"، تاکنون هفت بار به اتهام اظهارات تنفر برانگیز علیه یهودیان، در دادگاه محکوم شده است. در خصوص ماجرای اخیر حدود یکماه است که جنجال بر سر ممنوعیت نمایش "دیودونه" طنزپرداز فرانسوی، مهم‌ترین موضوع روزنامه‌های این کشور است و فیگارو، لیبراسیون و لوموند با انتشار عکس‌هایی در این باره، هر یک به سهم خود در برخی روزها عنوان صفحه اول خود را به این موضوع اختصاص داده‌اند. روزنامه فیگار این‌را نوعی نبرد دانسته و می‌نویسد: جنگ علیه "دیودونه" سخت، اما ضروری است. در همین رابطه فرانسوا اولاند، رئیس جمهور فرانسه، هم خواهان ممنوعیت نمایش "دیودونه" شده است. این موضوع در ذیل چند بحث حقوقی از جمله حقوق اساسی، حقوق اداری و حقوق بشر و بین الملل قابل توجه است. برای این منظور به بررسی بسترها و ابعاد حقوقی رای اخیر شورای دولتی فرانسه (ش. ۳۷۴۵۰۸) می‌پردازیم.

۱. حق بر دموکراسی و حقوق بشر

در ۶ ژانویه ۲۰۱۴ وزیر کشور فرانسه طی دستوری به تمام فرمانداری‌ها و دفاتر پلیس از آنان خواست تا در برابر بی‌نظمی محتمل بایستند^۲ برای همگان مشخص بود که مخاطب اصلی این دستور معطوف به برنامه های دوره ای و سالانه دیودونه است. وی در برنامه

1. Dieudonné M'bala M'bala (born 11 February 1966

2. Anne-Sophie Mercier, La vérité sur Dieudonné, Plon, 2005; Olivier Mukuna, Dieudonné. Entretien à cœur ouvert, Éditions EPO, 2004

3. <http://archive.is/GBz2V>

پرطرفدار و بحث‌برانگیز خود به نام "دیوار" با بیان آن چه که سخنان ضد یهودی توصیف شده، خشم دولت فرانسه را برانگیخته است. این کم‌دین فرانسوی به دلیل نشان دادن حالت خاصی با استفاده از دستان خود که توهین به یهودیت محسوب می‌شود، متهم شده است. کونل^۱ به حرکتی گفته می‌شود که فردی دست راست خود را نزدیک شانه چپ می‌آورد و دست چپ بصورت کشیده رو به پایین است. سایت رسمی دیودونه مجموعه ای از عکسها با این ژست را روی صفحه خود گذاشته است.^۲ مقامات امنیتی فرانسه بر این باورند که او قصد دارد با این علامت سلام نازی‌ها را ادا کند ولی با دست دیگر خود در حالی که بر روی شانه قرار می‌دهد به اصطلاح از انجام آن جلوگیری می‌کند. دولت فرانسه و منتقدان می‌گویند کم‌دی "دیوار" هم که نمایشی جالب توجه برای شهروندان فرانسوی شده است حاوی مجموعه‌ای از تعابیر اشارات موهن به یهودیان است. او در تبلیغش برای کم‌دی خود، چنین برداشتی را نشان نمی‌دهد و بیشتر می‌گوید بیاید برای جهانی از دروغ با هم بخندیم.^۳ اما گویی به تعبیر رسانه ای، ضمیر مرجع خود را پیدا کرده است. او خواسته یا ناخواسته ذهن مخاطبان طنز را محک می‌زند. گفته می‌شود که دیودونه در اجراهای قبلی‌اش درباره اتاق‌های گاز آلمان نازی شوخی کرده است و لذا به استهزای قربانیان و نجات یافتگان هولوکاست متهم شده است. این در حالی است که بارها استهزاء دین او و پیامبرش توسط رسانه های اروپا ذیل عنوان حق آزادی بیان در اتحادیه اروپا از جمله فرانسه^۴ حمایت شده است و شکایات طرد شده اند.^۵ در اواخر ماه دسامبر سال گذشته ۲۰۱۳، دیودونه به همین بهانه در بریتانیا نیز خبرساز شد. در آن زمان نیکولاس آنلکا، بازیکن فرانسوی تیم وست براموویچ هنگام شادی پس از زدن گل به وستهام، با دستش حرکتی کرد که دیودونه ابداع کرده بود و متهم شده بود که حرکتی شبیه سلام نازیهاست. آقای آنلکا گفته بود این حرکت صرفاً ادای احترام به دیودونه بوده است، نه سلام نازی‌ها. اما یک دادگاه تجدید نظر در فرانسه ۱۹ دی (۹ ژانویه) با صدور حکمی

4. Quenelle

5. <http://www.dieudosphere.com/> : Bienvenue dans la Dieudosphère, le site officiel de Dieudonné..

6. "On y va droit dedans et pourtant on est dos à lui, alors plutôt que de se taper la tête contre, faisons le mur ! Tirons-nous le temps d'un spectacle de ce monde de mensonge ! Rions ensemble, amis moutons, de notre misérable condition d'esclave..."

7. Jacques Francillon, " Caricatures de Mahomet: une décision équilibrée ", Revue de science criminelle 2007, p. 564 ; Félix Rome, " Il est libre Charlie ! ", Recueil Dalloz 2007, p. 929

8. Pierre Collignon, responsable de l'édition du dimanche du quotidien danois Jyllands-Posten, interviewé par Le Monde le mardi 7 février 2006.

از لغو ممنوعیت برنامه‌های دیودونه حمایت کرد. توضیح بیشتر آنکه وزیر کشور در روز ۹ ژانویه و نوزده دیماه طی دستور مقامات محلی توانست مانع برگزاری نمایش شود. اما با شکایت دیودونه این موضوع مورد بررسی مجدد قرار گرفت. در گام اول دیودونه از این بخشنامه به دادگاه اداری شهر نانت فرانسه شکایت کرده بود. در آن روز در شهر نانت هم روز ابلاغ حکم مقامات محلی بود و هم قرار بود در صورت ابطال بخشنامه توسط دادگاه اداری، نمایش "دیوار" در ساعت ۲۰:۳۰ به نمایش درآید، و نزدیک به ۶۰۰۰ بلیط یعنی تقریباً کل ظرفیت سالن نمایش به فروش رسیده بود. این زورآزمایی دیودونه با دولت بمب رسانه ای فرانسه شده بود و رسانه ها لحظه به لحظه تحولات این پرونده را پوشش می دادند. حدود ساعت ۱۴ دادگاه اداری شهر نانت حکم ابطال بخشنامه اداری را صادر کرد که بر اساس رویه حقوقی فرانسه کاملاً قابل پیش بینی بود. اما بلافاصله دولت در آن لحظه تقاضای تجدید نظر کرد. لذا در رویکردی کاملاً بی سابقه در تاریخ حقوقی فرانسه، جلسه ی دادگاه تجدید نظر برای ساعت ۱۷ همان روز در شورای دولتی پاریس تنظیم گردید. به نقل از رسانه ها این یعنی وکیل دیودونه در این پرونده فقط ۳ ساعت وقت داشت دفاعیه خود را آماده کند و از شهر نانت به شهر پاریس برود! که نتوانست به موقع برسد و چند تن از وکلای دیگر دیودونه به جلسه ی دادگاه رفتند.

در ساعت ۱۸:۳۰ روز نه ژانویه شورای دولتی در پاریس حکم دادگاه اداری نانت را ملغی و نمایش دیودونه را ممنوع اعلان می کند.^۱ یکی از هواداران دیودونه بلافاصله در مصاحبه ای گفت: "آن‌ها می‌گویند این کشور [فرانسه] دموکراسی است. من فکر نمی‌کنم ما در فرانسه دموکراسی داشته باشیم، این یهودی‌گرایی است. تنها یک فرد یهودی است که کل جهان را اداره می‌کند. این شرایط باعث شده تا هواداران دیودونه هدف خود را هم دولت و هم صهیونیست‌ها قرار دهند و تاکنون (پنجشنبه ۲۶ دی ۱۳۹۲) هواداران وی در یک حمله سایبری هماهنگ شده سه وبسایت فرانسوی هوادار اسرائیل را هک کردند. دیودونه باز هم در چند روز اخیر در ۲۲ ژانویه ۲۰۱۴ تحت بازداشت بوده است.^۲ در ۲۶ ژانویه امسال و ۶ بهمن ماه ۱۳۹۲ بخشی از طرفداران دیودونه به اعتراض خیابانی در

9. http://www.conseil-etat.fr/09012014_oronnance_refere.pdf :

Article 1er: L'ordonnance du juge des référés du tribunal administrative de Nantes en date du 9 janvier 2014 est annulée.

10. <http://www.lefigaro.fr/actualite-france/20140122-01016/22/01/2014ARTFIG-00046 apres-sa-compagne-dieudonne-a-son-tour-entendu-par-la-gendarmerie.php>

پاریس پرداختند اینان در کنار راهپیمایان دیگر اصناف خواهان استعفای فرانسوا اولاند رئیس جمهور فرانسه شده اند. در اعتراض به منع آزادی بیان تجمع کنندگان خواهان رعایت آزادی‌های مدنی توسط دولت فرانسه شدند.^۱

۲. موضع رسمی دولت فرانسه

این مساله نشان داد که دولت فرانسه در قبال برنامه های دیودونه حساسیت بالایی دارد. بخش مهمی از حساسیت دولت بخاطر مواضع ضد صهیونیستی اوست که بصورت غیرمستقیم در قالب نمایش بروز می دهد. چراکه او عملاً یک مسلمان عامل یا رادیکال چنانکه منبعی برای افراط گرایی باشد نیست و از سوی دیگر او به تدریج به چهره ای محبوب برای جوانان به ویژه جوانان مهاجر و مسلمان تبدیل می شود. دیودونه بصورت سنتی به دلیل حمایت از افشار آسیب پذیر در مقابل حزب جبهه ملی لپن قرار دارد. از این رو انتظار می رفت تا در دوره سوسیالیستها شانس بیشتری برای اجرای آزادانه برنامه های خود داشته باشد اما این اتفاق نیفتاد. برعکس مواضع عجولانه ای اتخاذ شده است. برای همین منظور فرانسوا اولاند، رئیس جمهور فرانسه، به شدت خواهان ممنوعیت نمایش "دیودونه" شده است. لذا از همان ابتدا امانوئل والس، وزیر کشور قصد منع نمایش ها را داشته است.^۲ او هم ضمن انتقاد فراوان از نمایش های او، حرکت سمبلیک کونل را مناسب ندانسته و معتقد است این حرکت را "سلام معکوس نازی و ژست ضد یهودی ناشی از نفرت" است.^۳ شاید این مقدار جزئی شدن در مقام اجرای قانون بسیار قابل مقایسه با مساله حجاب باشد که در زمان ژاک شیراک در سال ۲۰۰۳ اتخاذ شد و ضمن آن حتی رنگ و اندازه حجاب و پوشش جوانان بوسیله دولت اسباب

11. Emmanuelle Réju, Quelques milliers de personnes crient leur " colère " à Paris- Provocations des fans de Dieudonné, 14/1/26 :-

<http://www.la-croix.com/Actualite/France/Quelques-milliers-de-personnes-crient-leur-colere-a-Paris1096760-26-01-2014->

12. http://www.lemonde.fr/societe/article/05/01/2014/dieudonne-valls-veut-etre-efficace-des-les-premiers-spectacles_3224_4343142.html

Dieudonné : Valls veut être " efficace dès les premiers spectacles "

13. Le préfet de Loire-Atlantique a signé, hier, l'arrêté d'interdiction du spectacle de Dieudonné à Nantes, où le polémiste devait entamer sa tournée jeudi, au lendemain d'une circulaire de Manuel Valls visant à interdire ses spectacles. Manuel Valls visant à interdire ses spectacles.

تمسخر گردید. وزیر سابق آموزش و پرورش فرانسه آقای جک لانگ^۱ در برابر این تندروی سیاسی موضع گرفته و معتقد است که ممنوعیت علیه دیودونه مطابق قانون نیست و با حاکمیت قانون در تلافی است.^۲ بسیاری این موضعگیری افراد در یک حزب حاکم را مهم دانسته و برخی هم آن را ناشی از نوعی تسویه حساب‌های گروهی می‌دانند. اما مهم اینست که تخلف از قانون در این مورد امری قابل توجه برای احزاب سیاسی شده است. با این حال، هواداران دیودونه روش او را صرفاً حرکت‌های هنری و نمایشی می‌دانند که آنگاه که در قالب طنز عامیانه می‌آید اساساً قابل نقد جدی نیست. آنان می‌گویند حرکت کونل تنها نشان‌های برای مخالفت با دولت است. لذا چنانکه دیدیم طی برنامه ای از پیش تعیین شده و به دنبال حوادث ماه‌های اخیر، "مانوئل والس" - وزیر کشور فرانسه، پیش از شروع سال ۲۰۱۴ با صدور بخش نامه ای از شهرداران و فرمانداران می‌برد به عمل آورده^۳ و در صورت داشتن محتوای غیردموکراتیک از ادامه نمایش عمومی جلوگیری نمایند.^۴ در این برنامه کنترل دیودونه، شاید برای دومین بار پس از موضوع حجاب، امنیت و نظم عمومی مقدم بر آزادی‌ها و حقوق اساسی دیده شده بود.

۳. ایران و جنبه حقوقی مساله دیودونه

همواره از منظر ایدئولوژیکی نظام حکومت دینی در جمهوری اسلامی ایران با نظام لائیک فرانسه در جمهوری سوسیالیستی فرانسه در تعارض بوده اند. حمایت از رژیم صدام در جنگ به بهانه نزدیکی ایدئولوژیکی تا مساله حجاب و اخیراً مساله صهیونیسم و دفاع سرسختانه فرانسه از تحریم‌ها علیه ایران می‌تواند مبانی نظری اختلاف دو نظام حکومتی را بهتر تصویر کند. ماجرای نمایشنامه یک کم‌دین فرانسوی می‌تواند مجدداً انگشت اشاره به سابقه گذشته باشد. از اینرو عجیب نیست که دولتمردان فرانسه ایران را در این ماجرا متهم کنند بلکه آنچه عجیب است پاسخی در حد سکوت کرنش آمیز ایران و نظام قضایی اوست. توضیح آنکه وزیر کشور فرانسه آقای والس، دیودونه را متهم به

14. Jack Lang

15. <http://www.chaos-controle.com/archives/28908756/09/01/2014.html> : Jack Lang : La circulaire de Manuel Valls "n'est pas conforme au droit"

16. Son titre : "Lutte contre le racisme et l'antisémitisme — manifestations et réunions publiques - spectacles de M. Dieudonné M'Bala M'Bala".

17. Le maire de Tours, Jean Germain (PS), a pris une décision similaire, celui de Bordeaux, Alain Juppé (UMP), a annoncé qu'il ferait de même, ainsi que le maire d'Orléans, Serge Grouard (UMP).

رابطه با ایران کرده است. شاید این بهترین روش برای ممنوعیت فوری نمایش‌های او از منظر افکار عمومی باشد. به هم ریختن نظم عمومی می‌تواند استدلالی درست باشد اما تعیین مصداق آن مهم است.¹ با این حال یک مقام مسئول (؟) در وزارت امور خارجه ایران، اظهارات وزیر کشور فرانسه درخصوص ارتباط "دیودونه" طنزپرداز فرانسوی، با ایران را نادرست و نوعی فرافکنی توصیف کرده است. در رسانه‌های مختلف آمده است که مقام مسئول ایرانی درخصوص ارتباط "دیودونه" با ایران، اظهارداشت: وزیر کشور فرانسه را به بررسی و ریشه‌یابی مشکلات و ارائه راه‌حل‌های مناسب برای آن دعوت می‌کنیم. هنوز معلوم نیست که چرا مقامات رسمی در وزارت خارجه از موضع‌گیری شفاف نسبت به این مساله خودداری کرده‌اند و تنها گفته شده یک مقام مسئول چنین می‌گوید. واقعیت آنست که "دیودونه"، در چند سفر به ایران در سال‌های گذشته، با مقامات ایرانی از جمله رئیس جمهوری سابق ایران آقای دکتر محمود احمدی‌نژاد در زمان وی، دیدار و گفت‌وگو کرده بود. هفته‌نامه "پاری‌ماچ"²، در سال ۲۰۰۹ میلادی، پس از بازگشت "دیودونه" از ایران با وی مصاحبه‌ای انجام داد که در آن این کم‌دین فرانسوی از جمله گفته بود: "من با رئیس جمهور احمدی‌نژاد، از قدرت صهیونیست‌ها در فرانسه و فشارهایی که اعمال می‌کنند صحبت کردم. وی گفته است: "رئیس جمهور احمدی‌نژاد همه این مسائل را می‌داند؛ وی آدم با حسن‌نیت، آرام و متین است. من در ایران، آزادی و عدالت بیشتری نسبت به فرانسه دیدم. در فرودگاه‌های ایران، نظامیان کمتری در مقایسه با فرانسه دیدم؛ و در ادامه (به نقل از شبکه فارسی صدای فرانسه (RFI) می‌گوید: "ایران برای من یک مدل دموکراسی است."³ رابطه او با ایران و سوریه و نیز حزب الله بیش از آنکه سودی برای این کشورها داشته باشد بیشتر کمکی است تا دیودونه بتواند مواضعش را بیشتر بروز دهد.⁴ با اینحال دیودونه گفته است برنامه‌های او ادامه نخواهند داشت و با وجود "دخالت‌های پروسو صدای سیاسی" باید از قانون پیروی کند. دیودونه در صفحه فیس‌بوک خود از مردمی که در حدود شش هزار نفر در سالن تئاتر

18. "Prévenir un trouble à l'ordre public"

19. Paris Match

20. www.persian.rfi.fr. به نقل از شبکه فارسی صدای فرانسه RFI

21. "Dieudonné en Iran pour récolter des fonds et libérer Reiss" [archive] sur Le Nouvel Observateur 2008/11/28 ; "Dieudonné face à Ahmadinejad" sur le JDD ; "Dieudonné rencontre Ahmadinejad en Iran" sur le Huffington Post 2009/11/29 ; "soutien à Sakineh arrivée de l'humoriste Dieudonné à Téhéran" sur Le Point 2010/9/13

شهر نانت جمع شده بودند خواست که با حفظ آرامش محل را ترک کنند چرا که او اجازه اجرا ندارد. وی همچنین وعده داد که ویدیوی جدیدی را در سایت یوتیوب منتشر کند.

۴. تحلیل رسانه های فرانسه و حق آزادی بیان

چنانکه گفته شد جنجال بر سر ممنوعیت نمایش "دیودونه" - طنزپرداز فرانسوی، مهم ترین موضوع روزنامه های امروز این کشور است و فیگارو، لیبراسیون و لوموند با انتشار عکس هایی در این باره، تیتراصفحه اول خود را به این موضوع اختصاص داده اند. به دنبال اینکه تصمیم شورای دولتی فرانسه که عالی ترین نهاد سیاسی - قضایی این کشور به شمار می رود، باید گفت که این تصمیم دولت فرانسه مبنی بر لغو مجوز یک نمایش طنز "دیودونه" با نام "دیوار" بسیار قابل تحلیل است. یکی از انتقادهای جدی در این خصوص زیر سوال رفتن حق آزادی بیان بعنوان بخش مهم از حقوق بشر و حقوق اساسی شهروندان فرانسه بود. فرانسه پیشکسوت دفاع از این حق اکنون خود در برابر این حق قرار گرفته است. در برخی از انتقادات رسانه ای^۱ این مساله مد نظر است که طبق سنت تحلیل حقوقی در فرانسه رویه حقوقی هر گونه محدودیتی را در زمینه آزادی بیان اکیداً رد می کرد و تنها در شرایطی که خلل در نظم عمومی ایجاد شود به شکلی که به هیچ وجهی امکان کنترل این آسیب جدی به منافع عمومی وجود نداشته باشد، استثنائاً در آزادی بیان محدودیت هایی ایجاد می گردد. اما همین خلل در نظم عمومی نیز الزاماً ناشی از رفتار و اتفاقاتی باید باشد که برگزاری سخنرانی و یا محتوی آن می تواند تحریک کند. ولی خود سخنرانی و محتوای آن به خودی خود نمی تواند از نظر حقوقی خلل در نظم عمومی را تعریف شوند. در بخشنامه وزیر کشور فرانسه پیشاپیش در مورد محتوا تصمیم گرفته شده و مفروض تعارض آن با نظم عمومی تلقی شده است، همان استدلالی که در نهایت شورای دولتی بدان تمسک می جوید. به گزارش رسانه ها، تصمیم شورای دولتی فرانسه به دنبال درخواست مانوئل والس - وزیر کشور فرانسه - صورت گرفت که گفته بود پرونده "دیودونه" را از طریق این شورا پیگیری خواهد کرد. دولت فرانسه می گوید که در کمندی "دیوار" به یهودیان توهین می شود و از سوی دیگر، وکیل وی می گوید که این نمایش در چارچوب "آزادی بیان" قابل اجراست. پیش تر دادگاهی در شهر نانت

۲۲. رسانه های خارجی از جمله فارسی و عربی نیز دوپچه وله چنانکه خواهد آمد روی این موضوع تاکید کرده اند. در برخی رسانه ها از این مساله به مرگ جمهوری پنجم یاد شده است:

فرانسه، تصمیم فرمانداری این استان مبنی بر لغو مجوز نمایش "دیودونه" را خلاف قانون دانسته و بر اساس این نظر دادگاه نانت قرار بود تور امسال این کمپین فرانسوی با اجرای نمایش "دیوار" از پنجشنبه شب ۸ ژانویه ۲۰۱۴، در سالن تئاتر "زنیت" این شهر آغاز شود. "دیودونه"، تاکنون هفت بار به اتهام اظهارات تفریرانگیز علیه یهودیان، در دادگاه محکوم شده، اما هرگز جریمه‌های نقدی تعیین شده راکه بالغ بر ۸۸۰ هزار یورو می‌شود نپرداخته است. درحالی که فرانسوا اولاند- رئیس جمهور فرانسه، خواهان ممنوعیت نمایش "دیودونه" شده بود، مقامات برخی از شهرهای فرانسه مثل "بوردو" و "مارسی" هم از این اجرای نمایش "دیودونه" جلوگیری کرده بودند. فیگارو، در سرمقاله خود با عنوان "پیروزی متزلزل" به پیروزی دولت فرانسه در زمینه جنجال "دیودونه" پرداخته بود که به واسطه رای شورای دولتی این کشور به دست آمده است. همچنین فیگارو در صفحه دوم خود با انتشار گزارشی از شهر نانت و همچنین چاپ عکسی از هواداران "دیودونه" که منتظر اجرای نمایش او در این شهر بودند، به خشم هواداران "دیودونه" از تصمیم شورای دولتی فرانسه^۱ مبنی بر لغو این نمایش پرداخته و نوشته که حدود شش هزار نفر به سالن "زنیت" آمده بودند تا این نمایش را تماشا کنند. این روزنامه در صفحات پایانی خود را که معمولاً به انتشار نظر کارشناسان اختصاص دارد، به موضوع "دیودونه" اختصاص داده و به قلم یکی از تحلیل‌گران این فیگارو نوشته که جنگ علیه "دیودونه" سخت، اما ضروری است. این تحلیل‌گر فیگارو با پرداختن به شیوه برخورد دیودونه با این ماجرا، تأکید می‌کند که دولت فرانسه نباید وارد بازی این طنزپرداز شود. روزنامه لیبراسیون نیز با اختصاص صفحاتی به ماجرای "دیودونه" نوشته که این اولین بار است که شورای دولتی فرانسه درباره اجرای یک نمایش مداخله می‌کند. با این حال این روزنامه این پرسش را مطرح کرده که این امر آیا منجر به این خواهد شد که "دیودونه" تبدیل به قربانی آزادی بیان شود؟ در میان روزنامه‌های فرانسوی، روزنامه اومانیته و لوپوان^۲ نیز به خطرات ممنوعیت اجرای نمایش "دیودونه" پرداخته است. این درحالی است که لوموند، مهمترین روزنامه چاپ فرانسه، با اختصاص تیترو اول خود به "دیودونه" نوشته که: شورای دولتی فرانسه برای آزادی بیان چارچوب تعیین کرد.^۳

در میان رسانه های خارجی می توان به دویچه وله اشاره کرد که طی توضیحی می

23. <http://www.conseil-etat.fr/>

24. "Dieudonné: pourquoi la décision du Conseil d'État est (très) contestable, Point, 10 janvier 2014

25. "Une réponse adaptée à une situation extraordinaire", Le Monde, 10 janvier 2014

نویسد دیوان عدالت اداری فرانسه با صدور حکمی از اجرای برنامه دیودونه - کمدینی که به یهود ستیزی متهم است - جلوگیری کرده است. این حکم در حالی صادر شد که این کمدین جنجالی برای اجرای برنامه خود به سالن تئاتر "زنیت" شهر نانت رفته بود. بنا بر گزارش‌ها، حدود پنج هزار نفر برای تماشای کمدی "دیوار" در سالن جمع شده بودند. وکلای وی می‌گویند دولت آزادی بیان این کمدین را نقض کرده است و اظهارات او خطری علیه نظم و آرامش عمومی نیست. مقامات محلی در چند شهر از جمله بردو و ماریسی، اعلام کرده بودند که با اجرای کمدی "دیوار" مخالفند و پیش از این، اجرای آن را منع کرده بودند. با این همه شورای دولتی فرانسه ضمن ملغی شمردن حکم دادگاه اداری نانت، با رد تقاضای وکلای دیودونه، پرداخت خسارت را نیز رد کرد.^۱ در طی چند روز اخیر دیودونه مجدداً تحت عناوین مختلف تحت نظر قرار گرفته است. اینکه این موارد اخیر چه میزان با مواضع هنری ضد صهیونیستی او ارتباط دارد قابل تامل است.^۲

نتیجه گیری

همواره در دوره های مختلف می توان این حق را به دولت داد تا اموری را که از مجرای معمول قابل تامین نیست به قید فوریت راسا اعمال نماید؛ چنین مواردی در قوانین اساسی بسیاری از کشورها از جمله فرانسه پیش بینی شده است. در خارج از این شرایط باید همواره منتظر طی فرایند عادلانه دادرسی و تشریفات مرتبط با آن شد. در رای ۱۵ مارس ۲۰۰۴ علیه استفاده از علائم مذهبی در مدارس علیرغم آنکه توسط بسیاری از دول خارجی و مسلمانان مورد اعتراض واقع شد^۳ اما در ظاهر فرایند و تشریفات قضایی و اداری به درستی طی شد. اما یکی از انتقادهای جدی به رای اخیر شورای دولتی طی نشدن فرایند عادلانه دادرسی است. رای فوری شورای دولتی فرانسه در مورد

26. http://www.conseil-etat.fr/09012014_ordonnance_refere.pdf:

Article 2 : La requête présentée par la SARL Les Productions de la Plume et par M. Dieudonné M'Bala M'Bala devant le juge des référés du tribunal administratif de Nantes, y compris les conclusions tendant à l'application de l'article L. 1-761 du code de justice administrative, est rejetée.

27. <http://www.egaliteetreconciliation.fr/Dieudonne-a-nouveau-en-garde-a-vue-apres-la-plainte-d-un-huissier22903-.html> : Dieudonné à nouveau en garde à vue après la plainte d'un huissier.

28. La loi du 15 mars 2004 interdit le port de tenues et de signes religieux "ostensibles" à l'école.

<http://www.lefigaro.fr/actualite-france/20110408-01016/08/04/2011ARTFIG-00630-voile-signes-religieux-ce-qui-est-interdit-en-france.php>

ممنوعیت نمایش دیودونه در حالی صورت گرفت که پیشتر دادگاه اداری رای به رفع محدودیت‌های مقامات محلی در این خصوص داده بود. اما اراده دولت مبنی بر ممنوعیت باعث شد تا با سرعتی نامتعارف حکم ممنوعیت در کمتر از چند ساعت توسط وزیر کشور از شورا اخذ و اعمال گردد. برخی از منتقدان در این خصوص رعایت نشدن فرایند دادرسی عادلانه به دلیل رعایت نشدن پروسه معمول را از جمله دلایل قابل تامل دانستن این حکم می‌دانند. بعلاوه دخالت شورای دولتی در امر هنر و نمایش در مورد خاص را بسیاری دیگر، بدعتی مدرن دانسته‌اند که در انطباق دانستن آن با شان شورا را دشوار می‌سازد. از سوی دیگر استدلال به نظم و امنیت عمومی هرچند بطور صریح در رای اخیر نیامده اما تایید بخشنامه وزارت کشور به نوعی آنرا تایید کرده است. این استدلال بعنوان مستمسکی برای تضییق حقوق شهروندان می‌تواند بهانه‌ای باشد که همواره دولت‌های مطلقه بدان تمسک می‌جویند. بعلاوه توجه رای نهایی به ماهیت ضدنژادی و تناقض برنامه دیودونه با کرامت انسانی بصورت بسیار عجیب همواره در مورد احکام مختلف به سود یهودیان صورت می‌گیرد در حالیکه عنوان مجرمانه ضدسامی بودن می‌تواند شامل اعراب مسلمان هم گردد که هیچگاه بدان استدلال نمی‌شود. بنابراین رای مورد بحث نشان می‌دهد که ایجاد نوعی توازن در رعایت آزادی‌های فردی و حقوق اساسی شهروندان و نیز کرامت انسانی با امنیت همگانی و نظم عمومی حتی در فرانسه هم اسباب تصمیمات قضایی سلیقه‌ای می‌تواند باشد. با در نظر گرفتن چنین مداخلاتی، در انتقادی بالاتر می‌تواند حکایت از زیر سوال رفتن استقلال قوا و نیز حاکمیت قضات باشد. این مورد اخیر می‌تواند استدلال بر سیاسی بودن رای شورای دولتی را بیشتر قوت بخشد.

منابع

- Anne-Sophie Mercier, La vérité sur Dieudonné, Plon, 2005; Olivier Mukuna, Dieudonné. Entretien à cœur ouvert, Éditions EPO, 2004.
- Félix Rome, “ **Il est libre Charlie !** “, Recueil Dalloz 2007, p. 929.
- Huffington Post “ **Dieudonné rencontre Ahmadinejad en Iran** “ 29/11/2009 .
- Jacques Francillon, “ **Caricatures de Mahomet: une décision équilibrée** “, Revue de science criminelle 2007, p. 564 .
- Le figaro. La loi du 15 mars 2004 interdit le port de tenues et de signes religieux “ **ostensibles** “ à l’école. <http://www.lefigaro.fr/actualite-france/2011/04/08/01016-20110408ARTFIG00630-voile-signes-religieux-ce-qui-est-interdit-en-france.php>.
- Le Monde “ **Une réponse adaptée à une situation extraordinaire** ”, , 10 janvier 2014.
- Le Nouvel Observateur “ **Dieudonné en Iran pour récolter des fonds et libérer Reiss** “ 28/11/2008 .
- Le Point “ **Dieudonné: pourquoi la décision du Conseil d’État est (très) contestable** , , 10 janvier 2014.
- Le Point “ **soutien à Sakineh arrivée de l’humoriste Dieudonné à Téhéran** “ 13/9/2010.
- Pierre Collignon, responsable de l’édition du dimanche du quotidien danois Jyllands-Posten, interviewé par Le Monde le mardi 7 février 2006.
- <http://www.chaos-controle.com/archives/2014/01/09/28908756.html> : Jack Lang : La circulaire de Manuel Valls “ **n’est pas conforme au droit** ” .

- <http://www.conseil-etat.fr/>.
- http://www.conseil-etat.fr/09012014_oronnance_refere.pdf :
- http://www.conseil-etat.fr/09012014_oronnance_refere.pdf:
- <http://www.dieudosphere.com/> : Bienvenue dans la Dieudosphère, le site officiel de Dieudonné.
- <http://www.dolatebahar.com/telex-4413.html> .
- <http://www.egaliteetreconciliation.fr/Dieudonne-a-nouveau-en-garde-a-vue-apres-la-plainte-d-un-huissier-22903.html> : Dieudonné à nouveau en garde à vue après la plainte d'un huissier.
- <http://www.lefigaro.fr/actualite-france/2014/01/22/01016-20140122ART-FIG00046-apres-sa-compagne-dieudonne-a-son-tour-entendu-par-la-gendarmerie.php> .
- http://www.lemonde.fr/societe/article/2014/01/05/dieudonne-valls-veut-etre-efficace-des-les-premiers-spectacles_4343142_3224.html.
- <http://www.la-croix.com/Actualite/France/Quelques-milliers-de-personnes-orientent-leur-colere-a-Paris-2014-01-26-1096760>

پروشکاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی